

ІННОВАЦІЙНІ ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Турко Ольга Василівна

*кандидат філологічних наук, доцент, Тернопільський національний
педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,
o.turko@tnpu.edu.ua*

Комунікативна компетентність є однією із ключових у Концепції Нової української школи [1] та в європейському освітньому просторі [3] цілком обґрунтовано, оскільки забезпечує природну необхідність людини в спілкуванні, з одного боку, сприяє життєдіяльності соціуму, його консолідації, з іншого.

Структуру, зміст комунікативної компетентності досліджували вітчизняні та зарубіжні науковці: О. Аршавська, М. Вятютнєв, Д. Ізаренков, Д. Крістел, С. Савіньон, Н. Гез, О. Казарцева, О. Константинова, Ю. Федоренко, Д. Хаймс, Ю. Пасов, Л. Шипиліна, Б. Бурлесон, С. Вілсон, Дж. Грін, У. Літлвуд, Р. Мільруд, Д. Хаймс, Н. Хомський та ін. У сучасному освітньому середовищі актуалізується питання засобів формування комунікативної компетентності в здобувачів педагогічної освіти, які в майбутньому повинні стати не лише зразком мовно-мовленнєвої обізнаності для оточуючих, а й розвивати її в своїх учнів.

Комунікативна компетентність майбутніх педагогів охоплює вміння виступати публічно, здійснювати групову комунікацію, вести міжособистісну комунікацію в різноманітних видах діяльності [2, с. 390].

У процесі викладання навчальних дисциплін «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Практикум із розвитку зв'язного мовлення», «Літературне редагування», «Освітні технології навчання мовно-літературної освітньої галузі в початковій школі» ми виявили ефективність таких інноваційних засобів навчання, як інтерактивний підхід (інтерактивні заняття, інтерактивні методи навчання), проектна технологія, дистанційні форми навчання (електронна система дистанційного навчання Moodle, електронні сервіси Zoom, Google

Meet та ін.), проблемне навчання, ситуативне навчання (імітаційна гра, симуляція, драматизація тощо).

Інтерактивний підхід сприяє взаємодії під час бесіди, діалогу: студент є активним учасником, який говорить, керує, моделює, пише, малює, а не тільки слухає. Викладач за допомогою системи підходів, методів, прийомів, заснованих на рівних предметно-суб'єктивних стосунках між ним та студентом, організовує навчальний процес із використанням спілкування, самооцінки, позитивного зворотного зв'язку, постійної активності здобувачів освіти. Крім цього, інтерактивне навчання допомагає студентам сприймати себе частиною групи, розуміти свою роль та потенціал. Робота в парах виявилася найбільш ефективною серед усіх інтерактивних технологій. Студенти мають змогу висловити свої думки, обмінятися думками зі своїми партнерами і лише після цього виголосити їх перед усією групою. Це перші спроби не лише бути почутими, а й навчитися слухати інших; спосіб забезпечення співпраці та навчання студентів культурі спілкування. Приклади інтерактивної взаємодії: обговорення тексту, складання речень із використанням поданих частин, складання правил та порад, перевірка виконаних завдань один одного.

Проектна технологія вирізняється тим, що, працюючи над спільними завданнями, студенти вчаться критично мислити та усвідомлювати, де і як вони можуть застосувати знання, генерувати нові ідеї, правильно використовувати інформацію, бути товариськими та постійно працювати над самовдосконаленням, підвищувати рівень культури спілкування, володіння невербальними засобами тощо.

Дистанційні електронні платформи та сервіси допомагають у перевірці отриманих знань; об'єднують викладачів та студентів в одну інтегровану систему для створення персоніфікованого освітнього середовища. Зокрема, завдяки електронній системі Moodle студенти виконують тести індивідуально (результати тестів отримують одразу після їх закінчення), пишуть есе, спілкуються в чаті.

Проблемне навчання сприяє активізації індивідуальних, розумових та емоційних ресурсів студентів у виконанні поставленого завдання, запам'ятовуванню результатів та рішень проблемної ситуації, пошуку шляхів вирішення спільними зусиллями.

Ситуативне навчання допомагає безперешкодному спілкуванню студентів із групою. Так, під час гри в майбутніх фахівців розвивається уява, фантазія, формуються лідерські якості, відчуття відповідальності, створюються продукти діяльності. Гра розкриває в студентів ті якості, які стануть основою їхньої професійної роботи в майбутньому.

Отже, інноваційні засоби сучасного освітнього процес формування комунікативної компетентності мають спільним знаменником розвиток мовно-мовленнєвої обізнаності, практичної спрямованості застосування в професійному та особистісному просторі ресурсів мови. Крім цього, сприяють створенню єдиного комунікативного середовища, розвитку етичних якостей (взаєморозуміння, співчуття, партнерства, толерантності тощо), умінь та навичок гармонійно жити в суспільстві, відчувати себе потрібним, важливим, бути самореалізованим. Сучасний викладач повинен вийти за межі лексико-граматичного матеріалу у формуванні комунікативної компетентності студентів, натомість, опираючись на власне мовну теорію, постійно проєктувати матеріал у компетентнісну площину.

Список використаних джерел

1. Нова українська школа: порадник для вчителя / під заг. ред. Н. М. Бібік. Київ : Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
2. Оліяр М. Інноваційні технології формування комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи. *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. 2017. № 4 (59). С. 386–390.
3. Кутажар М. Студентський досвід навчання з використанням мережевих технологій: новий прогрес розвитку розширення обізнаності. *Технологія, педагогіка та освіта*. 2017. № 23. С. 425–438.